

Daire: Hukuk Genel Kurulu

Esas No: 2013/2354

Karar No: 2014/523

Karar Tarihi: 16.04.2014

[Karara Ulaşmak İçin Tıklayınız](#)

MAHKEMESİ : Bakırköy 6.Aile Mahkemesi TARİHİ : 08/05/2013 NUMARASI : 2013/265 E-2013/446 K.

Taraflar arasındaki “çocuğun mutad meskene iadesi” davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Bakırköy 6. Aile Mahkemesi’nce davanın reddine dair verilen 08.08.2012 gün ve 2011/200 E, 2012/451 K. sayılı kararın incelenmesi davacı vekili ve Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 2.Hukuk Dairesi’nin 12.11.2012 gün ve 2012/23707 E-2012/26830 K. Sayılı ilamı ile; (...Yapılan soruşturma ve toplanan delillerden, çocukların anneleri tarafından Aralık 2009 tarihinde babanın muvafakatiyle Avusturya’dan Türkiye’ye getirildiği doğru ise de; daha sonra dönmek suretiyle davalı annenin çocukları haksız olarak alıkoymuş, bunun sonucu babanın çocukları üzerindeki kanundan doğan haklarının ihlal edildiği anlaşılmaktadır. Bu durumda 1980 tarihli Türkiye’nin de taraf olduğu Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçhelerine Dair Sözleşmenin aradığı "haksız alıkoyma" gerçekleşmiştir. Geri dönmelerinin; çocukları fiziki veya psikolojik bir tehlikeye maruz bırakacağı veya başka bir şekilde müsamaha edilmeyecek bir duruma düşüreceği yolunda ciddi bir risk bulunduğu ilişkin bir delil ve olgu ortaya konulmamıştır. Çocukların salt yaşları nedeniyle anne bakım ve şevkatine muhtaç olması böyle bir riskin varlığını kabule yeterli değildir. İade isteğinin reddedilmesini gerekli kılan sözleşmede öngörülen diğer sebepler de davada gerçekleşmemiştir. Sözleşme hükümlerinin çocukları yer değiştirmesinin zararlı etkilerinden korumaya yönelik tedbir niteliğinde olduğu da dikkate alınarak iade talebinin kabulü gerekirken, isteğin reddi doğru bulunmamıştır...) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle yeniden yapılan yargılama sonunda, mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Hukuk Genel Kurulu’nca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra gereği görüldü: Dava, Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçhelerine Dair Lahey Sözleşmesi uyarınca çocukların mutad meskene iadesi istemine ilişkindir.

Çocukların mutad meskenlerinden alınarak, davalı anneleri tarafından alıkonuldukları belirtilerek çocukların iadesi talep edilmiş; davalı anne ise davanın reddini dilemiştir. Mahkemece çocukların, annelerinden ve bulundukları Türkiye’den ayrılmasının fiziki ya da psikolojik tehlikeye maruz kalmalarına sebep olacağı gerekçesiyle iade isteğinin reddine karar verilmiştir.

Davacı vekili ve Cumhuriyet Başsavcılığı’nın temyizi üzerine karar Özel Dairece, yukarıda başlık bölümünde gösterilen nedenlerle bozulmuştur. Yerel Mahkemece, önceki kararda direnilmiş; hükmü temyize davacı vekili ve Cumhuriyet Başsavcılığı getirmiştir.

İadesi istenen çocukların mutad meskenlerinin Avusturya olduğu, anneleri tarafından Aralık 2009 tarihinde babanın muvafakatiyle Avusturya’dan Türkiye’ye getirildiği, ancak daha sonra dönmek suretiyle davalı annenin çocukları haksız olarak alıkoymuş, babanın bir yıllık süre içerisinde çocukların

iadesi için Merkezi Makama başvurduğu konularında Yerel Mahkeme ile Özel Daire arasında uyuşmazlık bulunmamaktadır.

Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; Anneleri tarafından Türkiye'ye getirilen ve anne yanında bulunan müşterek çocuklar; 2004 doğumlu İrfan ve 2008 doğumlu Zehra'nın, Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçhelerine Dair Lahey Sözleşmesi kapsamında mutad meskenleri olan babanın yaşadığı Avusturya'ya iade edilmeleri halinde fiziki veya psikolojik bir tehlikeye maruz kalacakları veya başka bir şekilde, müsamaha edilemeyecek bir duruma düşecekleri yolunda ciddi bir risk bulunup bulunmadığı noktasında toplanmaktadır.

Çocuklar tarafların evlilik dışı ilişkileri sonucu doğmuş olup, davacı baba Avusturya Beihammer Nüfus Memuru huzurunda her iki çocuğu da tanımıştır. Avusturya Kufstein Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 14.01.2005 tarihli kararı ile küçük İrfan'ın; 17.12.2008 tarihli kararı ile de küçük Zehra'nın velayetleri, anne babanın anlaşmaları doğrultusunda, anne ve babaya birlikte verilmiştir.

Bu tespitlerden sonra Türkiye'nin taraf olduğu Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçhelerine Dair Lahey Sözleşmesi hükümlerine bakılacak olursa; Her şeyden önce Sözleşmesi'nin 1. maddesinde Sözleşme'nin amacının, taraf Devletlere gayri kanuni yollardan götürülen veya alıkonan çocukların derhal geri dönmelerini sağlamak ve taraf bir Devletteki koruma ve ziyaret haklarına, diğer taraf Devletlerde etkili biçimde riayet ettirmek olduğu belirtilmiştir.

Somut olay açısından Sözleşme'nin diğer hükümlerine bakıldığında, asıl olanın çocuğun mutad meskene iadesi olduğu(m.12/1), iadeden kaçınma nedenleri ise Sözleşme'nin 12/2 ve 13.maddelerinde açıklandığı görülmektedir.

Buna göre, taraf bir devlet ancak aşağıdaki hallerde iadeden kaçınabilir: i. Taraf devletin, adlî veya idarî makamına müracaat anında çocuğun yerinin değiştirilmesi ya da alıkonulmasından itibaren bir yıldan daha fazla bir süre geçmiş ise çocuğun yeni çevresine intibak ettiğinin belirlenmesi halinde iadeden imtina edilebilir(Sözleşme m. 12/2).

ii. Çocuğun şahsının bakımını üstlenmiş bulunan kişi, kurum veya örgütün, yer değiştirme veya alıkoyma döneminde koruma hakkını etkili şekilde yerine getirmediğini veya yer değiştirmeye veya alıkoymaya muvafakat etmiş olduğunu veya daha sonra kabul etmiş olduğunu tesbit ederse iadeden kaçınabilir(Sözleşme m.13/1-a).

iii. Talepte bulunulan Devlet, geri dönmesinin çocuğu fiziki veya psikolojik bir tehlikeye maruz bırakacağı veya başka bir şekilde, müsamaha edilemeyecek bir duruma düşüreceği yolunda ciddi bir risk olduğunu tesbit ederse, çocuğun geri dönmesini emretmek zorunda değildir(Sözleşme m. 13/1-b).

iv. Adlî veya idarî makam keza çocuğun, geri dönmek istemediğini ve görüşünün gözönünde bulundurulmasının uygun olacağı bir yaşa ve olgunluğa erişmiş bulunduğunu gözlerse, geri dönmesini emretmeyi reddedebilir.

v. Çocuğun, 12.madde hükümleri uyarınca geri dönmesi halinde, talepte bulunulan Devletin insan hakları rejimi nedeniyle, temel insan hakları bakımından korumasız kalacak ise çocuğun iadesi talebi ret edilebilir(Sözleşme m.20).

İfade etmek gerekir ki, iade başvurusu çocuğun kaçırılmasından ya da alıkonulmasından itibaren bir yıl içinde yetkili makamlara ulaşmış ise, yukarıdaki (ii) nolu bentten (v) nolu bende kadar olan iadede kaçınma nedenlerinden(Sözleşme m. 13 ve 20) birisi bulunmadığı takdirde, Taraf Devlet yetkili makamlarının, Sözleşme uyarınca kural olarak çocuğun iadesi yönünde karar vermesi gerekir (m.12/f.1). Öte yandan, iade başvurusu çocuğun kaçırılması ya da alıkonulmasından itibaren bir yıl geçtikten sonra yetkili makamlara ulaşmış ise mahkemenin, 13 ve 20'nci maddelerde yazılı iadede kaçınma nedenleri yanında, çocuğun yeni çevresi ile uyum sağlamış olup olmadığı olgusunu da araştırması gerekir. Eş söyleyişle, bu durumda iade başvurusunu inceleyen mahkemenin takdir hakkı genişlemektedir (m.12/f.2).

Yukarıda bentler halinde sayılan iadede kaçınma nedenlerinin her birisi bağımsız olarak iade talebinin reddi için yeterlidir.

Yerel Mahkeme kabulüne dayanak yapılan, Sözleşme'nin 13/1-b maddesi yönünden eldeki olay irdelendiğinde, Pedagog ve Sosyal Hizmet Uzmanı tarafından müşterek hazırlanan 20.4.2012 tarihli raporda; "çocukların anneyi sevdikleri, küçük İrfan'da babaya karşı olumsuz tepki geliştiği, çocukların Türk kültürüne göre yetiştikleri, yabancı bir ülkeye adaptasyonlarının zor olacağı, zira iadeleri istenen Avusturya'nın dilini dahi bilmedikleri, psikososyal ve fiziksel açıdan annelerine ihtiyaç duydukları, annelerinin yanındaki bulunmaktan dolayı memnun oldukları, psikososyal ve fiziksel gelişmeleri açısından annelerinin yanında kalmalarının uygun olacağı" belirtilmiştir.

Öte yandan, çocuklardan büyük olan İrfan 31.7.2012 tarihli celsede mahkemece dinlenmiş olup, babası gösterilerek babasını tanıyıp tanımadığının sorulması üzerine anne diyerek ağlayıp koşarak annesine sarıldığı Yerel Mahkemece gözlenerek duruşma tutanağına yansıtılmıştır.

Şu halde Sözleşme'nin 13/1-b maddesi uyarınca çocukların iade edilmeleri halinde fiziki veya psikolojik bir tehlikeye maruz kalacakları veya başka bir şekilde, müsamaha edilemeyecek bir duruma düşecekleri yolunda ciddi bir risk bulunduğunun kabulü gerekir.

Açıklanan bu nedenlerle usul ve yasaya uygun olan Yerel Mahkeme'nin direnme kararı onanmalıdır.

S O N U Ç : Davacı vekili ve Cumhuriyet Başsavcılığının temyiz itirazlarının reddi ile, direnme kararının yukarıda gösterilen nedenlerden dolayı 6217 sayılı Kanunun 30.maddesi ile 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na eklenen "Geçici Madde 3" atfıyla uygulanmakta olan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 429.maddesi gereğince ONANMASINA, eksik kalan 0,90 TL harcın temyiz edenden alınmasına, aynı Kanunun 440.maddesi uyarınca kararın tebliğinden itibaren 15 gün içerisinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 16.04.2014 gününde oyçokluğu ile karar verildi.